

Selostuksia ja arvosteluja.

KONSTANTINUS SUUREN SUHDE KRISTILLISEEN KIRKKOON.

Eduard Schwartz: Kaiser Constantin und die christliche Kirche. Teubner, Leipzig 1913. 171 S. 8:o. Rmk. 3.

Tämä kirja on saanut jotenkin suurta tunnustusta osakseen, ja tekijä esipuheessa suurella itsetunnolla puhuu siitä, mitä hän on saanut aikaan. Käsitelty aihe on hyvin mielenkiintoinen, ja Eduard Schwartz, klassillisen filologian professori Freiburgin yliopistossa, on paljon liikkunut klassillisen kirjallisuuden ja kirkkohistorian rajamailla. Hänen toimittamansa Eusebiuksen Kirkkohistorian laaja editioni on hyvin arvokas teos.

Näin ollen tekijällä on hyvät edellytykset esittää ainetta, jonka otosikko mainitsee, eikä voi sanoa, ettei hän olisi menestyksellä tehtävänsä suorittanut. Mutta sittenkin käsiteltävinä oleviin kysymyksiin vähänkin perehtynyt lukija tuntee itsensä pettyneeksi. Varsinaisesti uusia näkökohtia ei siinä tapaa. Yksityisiä huomautuksia on kuitenkin, joita en muista muualla nähneeni, mutta lähde- ja kirjallisuusviittausten puute tekee hyvin vaikeaksi tässä suhteessa väittää mitään varmaa. Mutta vaikka ei olisikaan paljon uutuuden viehätystä kirjassa, niin sujuva, yleistajuinen esitys olisi voinut tarjota lukijalle korvausta. Esitys kuitenkin on yleensä kuivanlainen, vaikka kirjan sisältö on alkuaan saatettu julkisuuteen esitelmien muodossa.

Schwartz on esitelmäsarjassaan »Charakterköpfe aus der antiken Literatur» varsin sattuvasti ja elävästi kuvannut muutamia Rooman ja Kreikan kirjallisuuden merkkimiehiä, ja mielestäni ne osat arvosteltavana olevasta kirjasta, jotka kohdistuvat kirjailijain kuvaamiseen, ovat parhaat. Origenes hyvin sattuvilla piirteillä esitetään lukijalle. Athanasiusta tekijä arvostelee ehkä liian yksipuolisesti, ottamatta lukuun sitä mahtavaa leimaa, jonka hänen tarmokas vakaumuksensa painaa hänen esitystapaansa, olkoonpa se muodollisesti katsottuna kuivaa ja yksitoikkoista.

Se joka todellakin tahtoo saada selvän kuvan Konstantinuksesta ja hänen suhteestaan kristinuskoon, lukekoon yhä vaan *Burckhardtin* nerokkaan teoksen »Die Zeit Constantins des Grossen» (vaikka se muutamissa suhteissa on vanhentunut) tai *Seeckin* »Geschichte des Untergangs der antiken Welt». Silloin hän myös voi hyötyä Schwartzin kirjasta. Schwartz luulee pitäneensä enemmän kuin hänen edeltäjänsä samalla kertaa silmällä sekä valtiollista että kirkollista elämää ja siten luoneensa todellisimman kokonaiskuvan noista ylen tärkeistä tapahtumista, jotka liittyvät Konstantinus Suuren personaan.

I. A. Heikel.